

Mullrande folkrörelse Östersjöns enda hopp

Nein. Der Ostsee ist nicht krank. Östersjön är inte sjuk, säger den tyske miljöjournalisten från Berlin som sitter mitt emot mig på fiskerestaurangen i Nida.

– Det kommer in så mycket friskt, syrerikt vatten norrifrån som får fart på de döda bottarna, fortsätter han.

Han och hans fru är bara några av alla tyskar som har hittat till det lilla paradiset Neringa på andra sidan Östersjön.

Vår konversation fortsätter. Hans engelska är lika dålig som min tyska, men det fungerar. De gånger det inte gör det hjälper hans fru till. Som när jag till exempel ska försöka förklara att det finns flera vetenskapliga undersökningar som visar att Östersjön är ett döende hav. Att den senaste världsomspännande forskningen

som har gjorts visar att Östersjön är ett av de mest hotade haven i hela världen och i värsta fall kan vara helt dött om 30 år.

– Det är bara propaganda. Den undersökningen var beställd av olika miljöorganisationer, säger han så bestämt som bara en tysk miljöjournalist kan.

Mina argument fortsätter: – Hur kommer det sig då att ett tyskt tv-bolag gör samma resa som jag gör just nu och med samma syfte som jag har – att skildra miljöarbetet och läget runt Östersjön? Om det inte fanns några problem hade tv-bolaget kanske lagt sina resurser på något annat? Och ni hade ju giftalger nära er kust tidigare i år. Vad beror det på, tror du? Att Östersjön mår bra?

Han har inget riktigt svar på det. I alla fall inget svar som jag förstår.

Vi har trevligt tillsammans. Vi äter god mat på en vacker plats, känner oss lediga och avslappnade. Men inom mig börjar gnagandet i magen som jag har känt ända sedan jag kom till St Petersburg för sju dagar sedan att ta fart.

Gnagandet har växt i takt med att jag har insett hur vackert det är runt innanhavet som har 90 miljoner människor boende i sitt avrinningsområde. Här finns oändliga sandstränder, väl bevarade kulturmiljöer, pittoreska hamnar, St Petersburgs pampiga byggnader och Tallins fantastiska stadskärna, stora nationalparker med vildhästar, vidsträckta skogar med varg och björn, otaliga charmiga hotell med avancerade spaanläggningar, ett rikt fågelliv och mycket, mycket mer. Att färdas med bil från Helsingfors har gett mig

en stark känsla för landskapet, jag har set hur det förändras i de olika länderna och jag har tänkt att hit måste jag åka tillbaka.

Att färdas på det här sättet, ensam med alla sinnen öppna, runt havet som jag ser varje dag eftersom jag bor på en ö där har också gjort att min egen känsla för Östersjön har vuxit sig allt starkare. Östersjön är på något sätt mitt hav och jag vill göra vad jag kan för det, jag vill att de generationer som kommer efter mig ska få möjlighet att känna samma sak. Att de ska kunna bada, fiska, åka båt och njuta av solnedgångar precis som jag har gjort under de nästan 30 år jag har bott på cykelavstånd från någon av Östersjöns stränder.

När jag kommer fram till Polen, sista

landet på min resa tar gnagandet slut. I stället får jag en stor klump i magen. Norra Polen är som ett enda stort industriområde, ingenstans under min resa har luften varit så tung att andas. Jag funderar på om det överhuvudtaget skulle gå att sanera markerna här. När jag pratar runt med folk förstår jag att det här med miljö är ett brännhett och känsligt

ämne. Att rädda miljön kostar pengar, eller kräver i vart fall någon form av uppoffring. I Polen finns det inte så mycket pengar och de flesta tycker att de redan har fått vänta på livets goda. De är inte så intresserade av att ge avkall på det som de trots allt har lyckats uppnå de senaste 20 åren.

Ätta dagar efter att jag körde på färjan till Helsingfors i Stockholm kör jag på en annan färja i Gdynia. Den ska ta mig till Karlskrona och sedan ska jag hem till Öland igen. Det är jag, drygt 100 polska lastbilschaufförer och en svensk familj som har lastat bilen full med öl. Det är någonstans där som klumpen i magen övergår till insikt – en insikt om

att det är bland vanligt folk som det måste ske en förändring. Det spelar ingen roll hur många Östersjökonferenser med kostymfolk från Bryssel och professorer det hålls varje år. Det kommer inte att hända tillräckligt mycket så länge inte alla vi andra har förstått vidden av vad som kommer att hända. Om inte ens miljöjournalisterna runt havet vet är läget ganska hopplöst, då är det inte ens någon som rapporterar om konferenser och de satsningar som faktiskt görs. Östersjöns enda riktiga hopp är att en folkrörelse börjar mulla, en folkrörelse som vill veta mer och som kräver att något måste hända.

Och det måste mulla från alla Östersjöns stränder.

ÖSTERSJÖRESAN

ANNELIE FRANK
annelie.frank@barometern.se

FRANKEN I NÄRHEJED AV LITAUENS ENDA UDPOST MOT VÄST.

Området kring Gdynia och Gdansk i norra Polen är som ett enda stort industriområde med luft som är tung att andas och åtskilliga högar med avfall. Östra Polen påminner mycket om Litauens landskap, med stora vidder och mycket jordbruksmark.

Trots alla dystra prognoser finns det flera organisationer

"Det händer för lite och går för sakta."

Med de orden inledde Världsnaturfondens Östersjöexpert Lennart Gladh den här artikelserien om Östersjön.

Han påtalade problemen med samordning mellan de länder som har kust längs innanhavet. Han förklarade också att det finns starka

grupper som vill ha sin del av Östersjökanalen – sjöfarten, turismen, fisket, vindkraften, energibolag och många fler.

Men trots allt händer det en del för att stoppa den pågående döden. Det tas både stora och små grepp för att försöka rädda Östersjön. Så sent

HEL.COM (The Helsinki Commission). Det stora officiella, styrande organet som arbetar för Östersjöns marina miljö. Alla länder runt Östersjön ingår. Härifrån styrs mycket forskning.

MOMENT. Ett EU-projekt med Kalmarsbaserade Tobias Facchini som projektledare. Syftet med projektet är att förbättra vattenkvaliteten i Östersjön. Detta vill man göra genom att gå till lokala

EU. EU antog 2006 en Östersjöstrategi. Huvudsyftet med denna är att knyta ihop länderna runt Östersjön närmare med varandra och att skapa en renare och mer hållbar miljö. Strategin har i sin tur lett till flera projekt, bland

som jobbar för Östersjöns överlevnad

som i slutet på augusti hölls den årliga Östersjökonferensen för 200 representanter från länderna runt havet. Det var

19:e gången och varje gång skriver alla länder på en resolution att ta med sig, uppfylla och redovisa under nästa års

konferens. I och för sig brukar det inte bli mycket mer än underskrifter gjorda – men tanken är god.

Här följer ett axplock av de organisationer och projekt som jobbar för Östersjöns överlevnad:

BALTIC COMPASS. Ett projekt som är initierat av EU:s strukturfond. Här ligger fokus på Östersjöregionens utveckling i

WWF. Världsnaturfonden är en global ideell organisation som arbetar för att hejda förstörelsen av jordens naturliga livsmiljöer. Under 2010 har WWF haft en kampanj för

GREPPA NÄRINGEN. Projektet har sin bas i EU:s landsbygdsprogram. Flera olika svenska aktörer, LRF, Hushållningssällskapet, länsstyrelserna och Jordbruksverket ingår. Greppa Näringen bistår med

Litauen vidsträckt landskap har fått bättre vägar de senaste tio åren, mycket tack vare EU-pengar. Det finns många vackra stränder som lockar besökare runt Östersjön som till exempel i Neringa i Litauen. FOTO: ANNELIE FRANK

TIDIGARE AVSNITT

SVERIGE
S:t Petersburg - Estland
Lettland/Litauen - Kaliningrad - Gdynia

Barometern-OT
den 23 september.

Barometern-OT
den 27 september.

Barometern-OT
den 5 oktober.

Barometern-OT
den 7 oktober.

Barometern-OT